

ПРИ ДЯДО ВЛАДИ

Когато слязохме от Кая-баш тук, бях десет годишен. Заварихме селото доста печално, на доста места опожарено, с разградени дворища, разхвърлено и тревожно. По-голямата част от турските къщи бяха едноетажни, с малки прозорци и заобиколени наоколо с малък вътрешен двор, ограден с плет от пръти, измазан и покрит със слама или угрезки от сено.

На новозаселниците, слезли тук от околните села, предстоеше да се заловят за поправка и преустройство на купените къщи и с построяване на нови.

В това ново строителство участие вземаха всички. Провеждаха се специални тлъки. Събираха се групи от роднински и съседски хора заедно с добитъка си, които вземаха участие в изграждането на нова къща. По този начин една къща на два етажа се изграждаше за 15-20 дни. След това започваше втора, трета ... и т. н. Сиромаси, които нямаха материали и впрегатен добитък или кола, се сдобиваха с жилище по този път по-леко.

В тези и други общоселски работи особено изпъкваша дядо Хр. Петков, дядо Ненчо Георгиев, дядо Илия Владев, дядо Кольо Количев,

дядо Ив. Вълнев, дядо Ив. Гаеков, дядо Спас Колев, дядо Цвятко Белия, дядо Новак, дядо Вълчо, дядо Куньо, дядо Митьо Чорбаджийски, дядо Георги Тотин, дядо Станчо Димитров, дядо Стоян Пашата, дядо Георги Влахов, дядо Никола Маринов, дядо Иванчо Палазов и др.

Особена и много голяма придобивка за селото е водоснабдяването ни с една от най-хубавите води — тези от светия кладенец, под Витата стена. Тази вода ние се опитахме да докараме в селото още през 1928 година, но лоши тогавашни управници от селото и от града ни пречиха и ни накараха да се тровим още дълги години с вода от замърсените си гераи, докато наскоро след 9 септември 1944 година новата народна власт щедро ни помогна и ни снабди с тази хубава вода. Новата власт ни помогна да си направим и много хубаво и голямо ново училище, а тези дни влизаме и в новото си, също едно от най-хубавите и най-големите, читалища. Блазе им на тези, които живеят днес; трижди блазе на тия, които идат след нас!...

По онова време ние нямахме нито църква, нито училище. При кметуването на Пет-

ко Димов, през 1895 година построиха църквата, а пък при кметуването на баща ми — дядо Илия Владев, през 1888 година построиха училището. То беше на същото място, гдето е сегашното и беше доста красиво за времето. Имаше две хубави, слънчеви класни стаи, една учителска малка стая, срещу нея също такава за покъщината и помежду им малък коридор. Беше повдигнато от земята един метър. По-късно

разширих ме стаята за помагалата и я направихме за класна.

Първо учителствува в селото ни Христо К. Панчев. Той ни учеше по частните къщи: у дядови Ненчови, у дядови Дамянови и на др. места. Плащаха му бащите ни на година. Хранехме го наред. След него дойде Атанас Терзиев. Това беше към 1884 година. Той беше в същото време и писар на кмета. После тук учителствува Хр. Иванов от с. Новаковци и някои др. След тях дойде Симеон Чомаков. Той пръв ни заприказва за социализъм. От тука той замина в Русия, гдето остана завинаги и казват, че до преди няколко години се обаждал с писма. Бил станал виден лекар. Той беше много буден човек. Говореше много

разбрано и ясно. Като го елушахме, често тръпки ни побиваха от пламенните му думи. След него известно време тук учителствува Недко Станчев Саламанов от с. Х. Нена, после преселен в Габрово. И той беше разпален социалист. През това време към 1908 — 1909 година се положиха основите на нашата селска кооперация „Пробуда“ и на народното читалище „Васил Левски“. Кооперацията работи непрекъснато до наши дни. Неин добър ръководител беше дълги години поп Копринков, а след изселването му, за 7-8 години — учителят Гатьо Станчев, който почина през 1940 година. Тя е помогнала на много хора в трудни моменти. Един от ревностните дейатели в читалището беше Хр. Лалев, дългогодишен секр. бирник в общината ни. Читалището оживяло работи само няколко години. Раздаваха се книги на членовете; правеше се новогодишна томбола и се уреждаха интересни сказки за здравето на хората. От сърце се радвам, че доживях да видя новия живот, за който в Балкана загина най-свидният член от семейството ни — младият ми и ненагледен внук Владо!

Записал Илия Новаков